

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 15/2020-68

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2020 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Kiricom, Mostná 42, Nitra, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 170/2008, ako aj postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 201/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 170/2008, ako aj postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 201/2018 p o r u š e n é b o l i .

2. ■■■■■ priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Nitra p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. ■■■■■ priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré jej je Krajský súd v Nitre p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Nitra a Krajský súd v Nitre s ú p o v i n n é spoločne a nerozdielne nahradiť ■■■■■ trovy konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov) na účet jej advokáta Mgr. Martina Kiricu, Mostná 42, Nitra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. decembra 2019 doručená s'ťažnosť s'ťažovateľky ■■■■■, ■■■■■ ■■■■■ (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 170/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“), ako aj postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 201/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že dedičské konanie po matke sťažovateľky vedené na okresnom súde pod sp. zn. D 552/1996 bolo 28. marca 2013 prerušené až do právoplatného skončenia veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 18 C 170/2008, v ktorom sťažovateľka podala návrh na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Konanie v predmetnej veci pred okresným súdom začalo v roku 2008. Podľa sťažovateľky v ňom ide o vec, ktorá nie je právne zložitá a je súčasťou štandardnej agendy všeobecných súdov. V napadnutých konaniach pred okresným súdom i krajským súdom podľa sťažovateľky nemožno zistiť žiadne okolnosti, ktorými by ona sama prispela ku vzniku prietáhov. Naopak, sťažovateľka opakovane žiadala o nápravu a odstránenie prietáhov v napadnutých konaniach podaním sťažností predsedom súdov zúčastnených na rozhodovaní v jej veci. Vzhľadom na celkovú jedenásťročnú dĺžku tohto konania a neefektívnu činnosť okresného súdu, ktorou je predmetné konanie poznačené (sťažovateľka poukázala na riešenie okruhu aktívne legitimovaných subjektov na strane žalobcov až po desiatich rokoch, na nenariadovanie alebo bezdôvodné odročovanie nariadených pojednávaní, zamieňanie dôkazov v spise a pod.), je podľa sťažovateľky potrebné hodnotiť celé konanie okresného súdu ako neefektívne a nesprávne, bez vyhodnocovania jednotlivých čiastkových úkonov okresného súdu.

2.1 Na tomto základe sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 170/2008 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 201/2018 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nadväzne na to žiada, aby ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 €, ako aj trovy jej právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

3. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 15/2020 z 15. januára 2020 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky, v ktorej namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní

vedenom pod sp. zn. 18 C 170/2008, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 201/2018 na ďalšie konanie.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu v predmetnej veci vyjadril listom č. Spr 162/2020 z 28. februára 2020, v ktorom uviedol, že predmetná vec bola rozsudkom okresného súdu č. k. 18 C 170/2008-887 z 19. decembra 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) meritórne skončená. Sťažovateľka podala odvolanie a spis bol 31. júla 2018 predložený krajskému súdu, ktorý vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 7 Co 201/2018-953 z 30. júla 2019, právoplatným 19. augusta 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil.

4.1 Okresný súd poukázal na to, že zo spisu v predmetnej veci vyplýva, že v napadnutom konaní prebiehalo rozsiahle dokazovanie (výsluch viacerých svedkov, zabezpečovanie listín, ohliadka), pričom k celkovej dĺžke konania prispela určitou mierou aj sťažovateľka, a to podaním neúplnej žaloby, v dôsledku čoho bolo potrebné odstraňovať jej vady, podávaním viacerých nejasných podaní a procesných návrhov, o ktorých bolo potrebné rozhodovať (napr. žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkoch, námietka zaujatosti, návrh na delegáciu veci), opakovanou zmenou právneho zastúpenia sťažovateľky a odročením viacerých pojednávaní pre prekážky na jej strane, resp. na strane jej právneho zástupcu. Podľa okresného súdu jeho postup v predmetnej veci nebol poznačený zbytočnými priet'ahmi, zákonná sudkyňa v napadnutom konaní postupovala riadne a v časových intervaloch zodpovedajúcich jej pracovnej zaťažnosti. Sťažovateľka v predmetnej veci už podala dovolanie.

5. Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril v predmetnej veci podaním sp. zn. Spr. 205/20 z 28. februára 2020, v ktorom poukázal na to, že konanie v predmetnej veci začalo na okresnom súde 31. decembra 2008. Okresný súd v predmetnej veci rozhodol rozsudkom okresného súdu. Spis bol krajskému súdu predložený 1. augusta 2018 na základe odvolania podaného sťažovateľkou. Krajský súd sa v rámci

konania v tejto veci oboznámil so spisom okresného súdu sp. zn. D 552/1996 a na uskutočnenom verejnom zasadnutí vyhlásil rozsudok krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu. Po písomnom vyhotovení rozsudku okresného súdu spis v tejto veci v zákonnej lehote 12. augusta 2019 vrátil okresnému súdu, pričom jeho rozsudok nadobudol právoplatnosť 19. augusta 2019.

5.1 Krajský súd následne poukázal na znenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa rozhodovania vo veciach porušenia ním v ústavnej sťažnosti označených práv. Následne krajský súd konštatoval, že dospel k záveru, že k porušeniu sťažovateľkou označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 201/2018 nedošlo. V tejto súvislosti poukázal na to, že krajský súd o odvolaní sťažovateľky po predložení veci okresným súdom rozhodol po 12 mesiacoch, čo možno podľa neho s ohľadom na predmet sporu a zaťaženosť odvolacieho senátu považovať za dobu primeranú a akceptovateľnú. Taktiež argumentoval, že sťažovateľka porušenie svojho práva vyvodzovala výlučne z neefektívneho a nesprávneho konania okresného súdu a vo vzťahu ku konaniu krajského súdu žiadne relevantné skutočnosti v sťažnosti neuviedla. V čase doručenia jej ústavnej sťažnosti ústavnému súdu 30. júla 2019 už krajský súd v predmetnej veci meritórne rozhodol a v čase doručenia doplnenia jej ústavnej sťažnosti (11. decembra 2019) bola predmetná vec už právoplatne skončená, t. j. podľa neho z uvedeného vyplýva, že sťažovateľka namieta „porušenie svojho základného práva v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už príslušný súd meritórne a právoplatne rozhodol pred podaním sťažnosti“.

5.2 Na základe uvedeného krajský súd navrhol, aby ústavný súd sťažovateľkinej ústavnej sťažnosti vo vzťahu ku krajskému súdu nevyhovel.

6. Ústavný súd zaslal vyjadrenie súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci právnomu zástupcovi sťažovateľky s možnosťou zaujatia stanoviska k nemu. Sťažovateľka na uvedenú výzvu ústavného súdu reagovala podaním z 8. apríla 2020, v ktorom uviedla, že v plnom rozsahu trvá na podanej ústavnej sťažnosti, ďalej že k vyjadreniam súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci nebude zaujímať osobitné stanovisko, pretože opodstatnenosť tejto sťažnosti vyplýva aj z obsahu pripojených súdnych spisov.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

8. Ústavný súd vychádzal pri svojom rozhodovaní z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu a v obsahu tohto rozhodnutia uviedol len stručný chronologický priebeh napadnutého konania.

8.1 Žaloba sťažovateľky spolu s jej žiadosťou o oslobodenie od súdnych poplatkov bola okresnému súdu doručená 31. decembra 2008. Sťažovateľke bola okresným súdom 9. januára 2009 zaslaná výzva predložiť potvrdenie o jej majetkových a osobných pomeroch. Uznesením z 25. júna 2009 okresný súd rozhodol o oslobodení sťažovateľky od súdnych poplatkov a ustanovil jej právneho zástupcu. Uznesením z 3. februára 2010 okresný súd zrušil uznesenie o ustanovení advokáta sťažovateľky a na jej zastupovanie ustanovil Centrum právnej pomoci. Sťažovateľka doplnila podanú žalobu 20. júla 2010 prostredníctvom právneho zástupcu, tak aby spĺňala základné náležitosti.

8.2 Prvé pojednávanie v napadnutom konaní okresný súd uskutočnil 5. októbra 2010. Obhliadku miesta za účasti strán sporu okresný súd vykonal 15. novembra 2010. Pojednávanie uskutočnené 13. januára 2011 okresný súd odročil z dôvodu nesplnenia podmienky podľa v tom čase účinného § 115 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). V roku 2011 okresný súd nariadil ešte ďalšie 4 pojednávania, no uskutočnilo sa len 1 z nich (14. apríla 2011).

8.3 Okresný súd uskutočnil 23. januára 2012 výsluch svedkov nariadený v mieste ich bydliska a následne aj pojednávanie 15. marca 2012. Ďalšie pojednávanie nariadené na 24. júl 2012 bolo zrušené z dôvodov na strane sťažovateľky. V roku 2013 nariadil spolu

šesť pojednávanií, z ktorých jedno sa neuskutočnilo z dôvodov na strane sťažovateľky a jedno z dôvodov na strane okresného súdu (choroba zákonnej sudkyne).

8.4 Pojednávanie nariadené na 11. marec 2014 bolo zrušené z dôvodu námietky zaujatosti vznesenej sťažovateľkou proti zákonnej sudkyňi, predsedovi okresného súdu i ďalším dvom sudkyňiam. Spis v predmetnej veci bol následne 21. marca 2014 doručený krajskému súdu, ktorý uznesením zo 7. apríla 2014 vznesenej námietke zaujatosti nevyhovel a spis vrátil okresnému súdu 3. apríla 2014. Sťažovateľka 30. apríla 2014 okresnému súdu doručila odpoveď na jeho výzvu, v ktorej uviedla, že trvá na svojom návrhu na prikázanie veci inému súdu. Spis bol 27. júna 2014 doručený krajskému súdu, ktorý ho 4. augusta 2014 vrátil späť okresnému súdu ako nesprávne predložený nadriadenému súdu na rozhodnutie (návrh neobsahoval jasne odôvodnené základné skutočnosti). Spis bol doručený späť krajskému súdu 29. septembra 2014, ktorý návrhu na prikázanie veci inému súdu uznesením z 31. októbra 2014 nevyhovel. Okresný súd uskutočnil 24. februára 2015 pojednávanie. Ďalšie dve pojednávania nariadené v roku 2015 boli zrušené z dôvodov na strane sťažovateľky.

8.5 Okresný súd uskutočnil 28. januára 2016 pojednávanie. Na základe žiadosti sťažovateľky zo 4. marca 2016 vykonal znalecké dokazovanie na účel preloženia listinného dôkazu v období od 22. marca 2016 do 13. júla 2016 a následne uskutočnil aj nariadené pojednávanie 22. septembra 2016. Svedkyňu nachádzajúcu sa v zlom zdravotnom stave okresný súd vyzval 20. októbra 2016 na písomné zodpovedanie otázok od sťažovateľky doručené mu na základe jeho výzvy. Okresný súd 17. januára 2017 a 2. marca 2017 uskutočnil pojednávania v napadnutom konaní. Ďalšie dve pojednávania nariadené na 13. júl 2017 a 7. september 2017 boli zrušené z dôvodov na strane sťažovateľky, resp. jej právneho zástupcu. Nasledujúce pojednávanie konané 23. novembra 2017 okresný súd odročil na účel vyhlásenia rozhodnutia. Rozsudok okresného súdu, ktorým bola žaloba sťažovateľky zamietnutá, bol vyhlásený okresným súdom 19. decembra 2017.

8.6 Sťažovateľka 22. decembra 2017 doručila okresnému súdu svoje odvolanie proti jeho rozsudku, ku ktorému sa podaním doručeným 7. februára 2018 vyjadrili žalovaní. Opätovne okresný súd vyzval žalovaných na vyjadrenie k podanému odvolaniu 4. júna 2018 a spis bol napokon krajskému súdu predložený 24. júla 2018. Krajský súd 30. júla 2019 na verejnom zasadnutí rozsudok okresného súdu svojím rozsudkom sp. zn. 7 Co 201/2018

potvrdil. Spis v predmetnej veci bol z krajského súdu 12. augusta 2019 doručený späť okresnému súdu. Následne bolo 9. septembra 2019 okresnému súdu doručené dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu.

IV.

Právomoc ústavného súdu a východiská v judikatúre ústavného súdu

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon o ústavnom súde“ v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

13. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

15. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

17. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

V.

Závery ústavného súdu týkajúce sa otázky porušenia sťažovateľových práv

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

19. Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitost' veci“, ústavný súd vzal do úvahy právny a skutkový stav veci. Predmetom konania je návrh na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam patriacim do dedičstva. Posudzovaná vec patrí po právnej stránke k štandardnej agende všeobecných súdov, pretože ide o občianskoprávny spor, ktorý patrí do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov.

19.1 Skutkovú stránku predmetnej veci možno zaradiť aj s poukázaním na stanovisko okresného súdu k skutkovo náročným v rámci agendy patriacej do rozhodovacej činnosti všeobecného súdnictva, najmä vo vzťahu k identifikácii predmetu konania, resp. s tým spojenej realizácii sťažovateľkou navrhovaných dôkazov (zabezpečenie výsluchov svedkov so zdravotnými problémami, zabezpečenie viacerých listinných dôkazov z príslušných archívov viacerých štátnych orgánov a pod), čo mohlo objektívne nepriaznivo ovplyvniť dĺžku posudzovaného konania. Podľa zistenia ústavného súdu však skutková náročnosť predmetnej veci nemala podstatný vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

20. Pri hodnotení doterajšieho priebehu namietaného konania z hľadiska ďalšieho štandardne uplatňovaného kritéria, ktorým je správanie sa sťažovateľky ako žalobkyne v napadnutom konaní, ústavný súd zo spisového materiálu v tejto veci zistil, že sťažovateľka aktívne využívala svoje procesné práva (31. decembra 2008 podala žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, spolu 11 pojednávaní nariadených na 23. február 2010, 7. júl 2011, 22. september 2011, 24. júl 2012, 23. máj 2013, 26. september 2013, 11. marec 2014, 26. marec 2015, 22. október 2015, 24. máj 2017,

7. september 2017 bolo zrušených z rôznych dôvodov na strane sťažovateľky alebo jej v danom čase aktuálneho právneho zástupcu, 11. marca 2014 vzniesla námietku zaujatosti a súčasne podala žiadosť o prikázanie veci inému súdu, 22. decembra 2017 podala odvolanie). Taktiež na rozhodnutie o sťažovateľkou využitých procesných prostriedkoch (opakované ustanovovanie právneho zástupcu sťažovateľky, množstvo návrhov na doplnenie dokazovania spočívajúcich v požiadavke zabezpečenia viacerých listinných dôkazov súdom a vypočutí svedkov zdravotne nespôsobilých vypovedať pred súdom, námietka zaujatosti, prikázanie veci inému súdu, odvolanie) bol potrebný čas, ktorý objektívne spôsobil predĺženie napadnutého konania. V tejto súvislosti však ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej uplatnenie opravných prostriedkov a iných prostriedkov ochrany práv účastníka konania nemôže byť hodnotené v jeho neprospech (v danom prípade v neprospech sťažovateľky), avšak ani súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci nemôžu niesť zodpovednosť za objektívne predĺženie konania, ktoré tým bolo spôsobené (m. m. I. ÚS 514/2017).

20.1 Z uvedeného je zrejmé, že správanie sťažovateľky prispelo k predĺženiu napadnutého konania výrazným spôsobom a ústavný súd túto skutočnosť pri svojom rozhodovaní zohľadnil.

21. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietľahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Ústavný súd pritom vychádzal predovšetkým z podrobného prehľadu procesných úkonov zo súdneho spisu v tejto veci.

21.1 Vo vzťahu k postupu okresného súdu ústavný súd zistil, že predmetné konanie bolo poznačené predovšetkým neefektívnou činnosťou okresného súdu a v tejto súvislosti poukazuje predovšetkým na obdobie po začatí predmetného konania, keď rozhodovanie o žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od súdnych poplatkov z 31. decembra 2008 trvalo okresnému súdu takmer šesť mesiacov, t. j. až do 25. júna 2009. Prvé pojednávanie v predmetnej veci okresný súd uskutočnil 5. októbra 2010, t. j. 1 rok a 9 mesiacov

od začiatku konania. Po prvom uskutočnenom pojednávaní napadnuté konanie z pohľadu pravidelného vykonávania procesných úkonov okresným súdom prebiehalo v zásade plynule. V napadnutom konaní okresný súd v rámci dokazovania vykonal obhliadku miesta, vypočul pre zdravotné problémy viacerých svedkov v ich domácom prostredí alebo realizoval dôkaz prostredníctvom písomných odpovedí svedkov na jeho otázky, taktiež zabezpečoval viacero listinných dôkazov, ktoré predovšetkým sťažovateľka alebo jej právny zástupca v konaní žiadali v priebehu napadnutého konania vykonať z rôznych inštitúcií, pričom uvedené spôsoby realizácie dôkazov, ktoré bol nútený okresný súd vo svojom postupe využiť, spôsobili nepochybne ďalšie predĺženie predmetného konania. Zároveň ale ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že napadnuté konanie skončilo rozsudkom, ktorým bola žaloba sťažovateľky zamietnutá predovšetkým z procesných dôvodov (dedičia poručiteľky majú v konaní o určenie predmetu dedičstva postavenie „nerozlučných spoločníkov“ podľa v tom čase platného § 91 OSP, avšak žalobu podala len sťažovateľka ako jedna z viacerých dedičov po poručiteľke). Okresný súd vo svojom rozsudku síce následne uviedol, zhrnúc závery vykonaného dokazovania, aj druhý dôvod zamietnutia žaloby, a to vydržanie dotknutých nehnuteľností žalovanými, avšak samotný prvý dôvod bol na zamietnutie žaloby postačujúci (krajský súd v rámci odvolacieho konania druhý z dôvodov uvedených v rozsudku okresného súdu ani nepovažoval z dôvodu hospodárnosti konania za potrebné preskúmať). Napokon je pre úplnosť potrebné poukázať aj na to, že vykonanie úkonov súvisiacich s podaným odvolaním (22. decembra 2018) a predloženie spisu krajskému súdu trvalo okresnému súdu v napadnutom konaní viac ako 8 mesiacov.

21.2 Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie bolo poznačené neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu.

22. Vo vzťahu k postupu krajského súdu ústavný súd zistil, že tento súd bol zúčastnený na rozhodovaní v napadnutom konaní pri rozhodovaní o námietke zaujatosti podanej sťažovateľkou v období od 21. marca 2014 do 3. apríla 2014, ďalej pri rozhodovaní o sťažovateľkinom návrhu na prikázanie veci inému súdu, ktoré trvalo od 29. septembra 2014 do 18. novembra 2014, a napokon aj pri rozhodovaní

o sťažovateľkou podanom odvolaní, ktoré trvalo od 1. augusta 2018 do 12. augusta 2018, t. j. jeden rok.

22.1 Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky spolu s vykonaním úkonov súvisiacich s ním krajskému súdu trvalo jeden rok, čo s prihliadnutím k celkovej dĺžke napadnutého konania trvajúceho deväť rokov a šesť mesiacov ku dňu doručenia spisu s podaným odvolaním krajskému súdu je potrebné považovať za neprimerané. Krajský súd teda dlhodobo vo veci nevykonal žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka počas napadnutého konania nachádzala, čo je základným účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

22.2 Nadväzujúc na argumentáciu krajského súdu v tomto konaní ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľka svoju ústavnú sťažnosť, ktorá bola následne doplnená ďalšími dvomi podaniami, doručila ústavnému súdu 30. júla 2019 v rámci zákonnej lehoty, a to v čase pred právoplatným rozhodnutím v predmetnej veci.

22.3 Vo vzťahu k argumentácii krajského súdu spočívajúcej v objektívnych okolnostiach nadmernej pracovnej zaťažnosti tohto súdu, ústavný súd opätovne, odkazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), pripomínajúc, že skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

22.4 S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že postup krajského súdu v napadnutom konaní bol poznačený jeho nečinnosťou, v dôsledku ktorej nedošlo k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky, a preto nie je zlučiteľný s ňou v ústavnej sťažnosti namietanými právami.

23. Vychádzajúc z argumentácie uvedenej v bode 19 až 22, ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

25. Ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu a postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky. Zo spisu v predmetnej veci vyplýva, že krajský súd v tejto veci rozhodol rozsudkom z 30. júla 2019, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, spis bol okresnému súdu doručený späť 12. augusta 2019, ústavný súd preto okresnému súdu neprikazoval v ďalšom konaní postupovať bez zbytočných prietáhov (bod 5 výroku nálezu).

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

27.1 Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 15 000 €, ktoré odôvodnila tým, že žiada nemajetkovú ujmu za poškodenie zdravia, za to, že nemôže užívať dotknuté nehnuteľnosti, pokiaľ nebude skončené dedičské konanie po poručiťke, ktoré je ale závislé aj od výsledku napadnutého konania.

27.2 Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04).

27.3 Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, avšak suma požadovaná sťažovateľkou nie je podľa neho primeraná okolnostiam prípadu. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

28. S prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti danej veci (skutkovú a právnu zložitosť veci, správanie sa sťažovateľky, ako aj neefektívnu a nesústredenú činnosť okresného súdu, ako aj nečinnosť krajského súdu), ústavný súd považoval v tomto prípade priznanie sumy 2 000 € za primerané, pričom okresný súd je povinný z tejto sumy zaplatiť sťažovateľke sumu 1 500 € (bod 2 výroku nálezu) a krajský súd je povinný sťažovateľke zaplatiť sumu 500 € (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu sťažovateľky nevyhovел (bod 5 výroku nálezu).

VII.

Trovy konania

29. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

30. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v súlade § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov JUDr. Milanovi Kiricovi. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (2 x 163,33 €) spolu s režijným paušálom (2 x 9,80 €) predstavuje sumu trov konania celkom 346,26 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

31. Priznanú sumu predstavujúcu úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky JUDr. Milana Kiricu, Mostná 42, Nitra, v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu